

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: *oponent*

Autor/ka práce: Božena Půbalová

Název práce: Pravicový extremismus v ČR optikou morální paniky

Vedoucí práce: Tuček

Oponent/tka: Jiří Kabele

Navržené hodnocení: *velmi dobře*

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíl je formulován jasně: Analyticky využitá koncepce morální paniky má umožnit rekonstruovat sociální, resp. mediální konstrukci pravicového extremismu (PE) a nálezy této analýzy mají přispět k meta-diskusi PE, která se zaměřuje na přijetí, utváření a regulaci PE jako společensky nežádoucího jevu.

Práce je vhodně strukturována.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Jako oponent bych asi doporučoval rozšířit záběr z literatury zaměřené na PE a vlastní koncepci morální paniky, také na bohatou literaturu sociální konstrukce sociálních problémů a roli médií v agenda setting.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Ze dvou nejexponovanějších událostí týkajících se PE v MF Dnes bych oželel soudní proces s Dělnickou stranou, ale není mi jasné, proč byl vyloučen žhářský útok ve Vítkově (mohla být podrobně analyzována pouze reakce na útok). PE je primárně i dle autorky spojován právě s takovými útoky a teprve sekundárně s narušováním společenského řádu.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Kdybych akceptoval koncepci morální paniky jako nosnou, asi bych neměl problém s argumentací. Jinými slovy, autorka osvědčuje argumentační dovednosti podstatné pro zpracování vědecké práce, ale koncepce, na kterou se spoléhá je více než sporná, protože předurčuje popis analyzovaných skutečností tak, že výsledek analýz musí potvrzovat koncepci.

Autorka se vypořádá s celou řadou připomínek vůči této teorii (např. že popisuje stávající způsob mediálního informování), ale neučinila podle mne důležité rozhodnutí, že není možné se bezesbytku na tuto koncepci spolehnout.

Z mého hlediska pak chybí v této kritice dvě základní námitky týkající se vstupních asymetrií této

koncepte:

- Koncepte, ačkoliv je založena na srovnání přiměřené a nepřiměřené reakce, nabízí pojmy a frazeologii pouze pro nepřiměřenou: *morální panika*, *folk devils*, *moral entrepreneurs* atd. Jejich výhradní použití – v dané práci dokonce často bez překladu – už samo o sobě z přiměřené reakce činí reakci nepřiměřenou.
- Koncepte vede k analýze societární - v daném případě na vybraná média centrované – reakce, která se ovšem pouze podílí na sociální konstrukci PE, ale neutváří ji monopolně, protože tu samozřejmě konstruuji historické narace, doktríny a hlavně pak činy skupin, s nimiž je PE spojován. S tím jsou spojeny dva problémy. Jeden lze spojit s epistemologickou otázkou: Je možné se, omezíme-li analýzu pouze na mediální (re)akci – vůbec nějak vyjadřovat k i beztak sporné otázce přiměřenosti reakce. Druhý se týká prezentace: autor i čtenář by měli popisy a interpretace uvádět a číst vždy jako parciální – týkající se reakce na PE, ale to je téměř nemožné, jestliže otázka přiměřenosti není formulovaná parciálně (dočasná morální panika proto nemůže být přiměřenou reakcí – s ohledem na to, jak média v silně deliberativním prostředí konstruuji sociální problémy a provádějí setting agenda i s ohledem na povahu činů skupin spojovaných s PE a ani nemůže být přiměřeným důvodem pro legislativní iniciativu).

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Autorka je jazykově zdatná, má výtku se týká aplikace koncepte morální paniky (využívání jejího slovníku k popisu viz 4).

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Koncepte morální paniky je svůdná, protože nabízí „kritickou pozici“ (str. 5), ale práce autorky to potvrzuje jenom částečně. Je silná při kritické analýze mediálních postupů konstrukce kauz (tak vyznívá diskuse), ale zároveň autorku a s ní čtenáře vtahuje do dvojné vazby - autorka musí tvrdit, že PE je vážný problém a zároveň také musí tvrdit, že média a *moral entrepreneurs* přehánějí a konstruuji *folk devils*. Dokazování „přehánění“ vede autorku k právnímu legalismu a specifickému přehlížení perspektivy obětí (zvažuje obecné ohrožení řádu nikoli jejich práv a lidské důstojnosti /Listina, čl. 10/1/). Nic na tom nemění fakt, že na jiných místech práce autorka dělá slovně všechno proto, aby tomu tak nebylo.

Becker vyzývá v podobné situaci sociální vědce, aby si při studiu vždy zvolili něčí stranickou perspektivu. Sám za sebe má za to, že sociální vědci mají brát ohled na existenci hierarchie důvěryhodnosti, která způsobuje, že příznivé posudky získává snadněji vědění, jímž disponují osoby s vyšším statutem, protože mají více prostředků na vykazování jeho důvěryhodnosti [Becker 1967: 247]. Probíraná situace ukazuje na problematičnost jeho kritéria – týká se obětí anebo strůjců jejich neštěstí rozhodně nepožívajících důvěry. Myslím si, že lepší sázka – s ohledem na bilanci výhod a nevýhod – je na princip nezávislosti, který zavazuje studujícího, aby si při pátrání, vykládání a prezentaci vědění osvojil perspektivu nezávislého soudce, který aranžuje ve sporu stran konfrontaci jejich zaujatých popisů a výkladů záležitostí. Autorka se na mnoha místech spontánně pokouší o takovou nezávislost, ale těžko může uspět, jestliže se výhradně spoléhá na asymetrickou koncepci morální paniky.

Becker, Howard. 1967. „Whose Side Are We On?“ Social Problems 14 (3): 239–47.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Má kritika koncepce morální paniky poskytuje přirozené téma pro diskusi.

Celkové hodnocení práce:

Jakkoliv posudek se soustřeďuje na kritické výtky, práce má řadu předností. Hodnotím ji velmi dobře.

Datum: 12.6.2011

Podpis: